

KUUSTBON

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

ÅTTONDE
ÅRG.

N° 16

Prenumerationspris:

Helt år Emk. 200:—
Halvt " " 125:—

I utlandet:

Helt år Emk. 350:—
Halvt " " 200:—

Utkommer
alla onsdagar

Redaktion:

Svenska Folkförbundet
Ansv. red.: M. Westerblom
Reval, Riddaregatan 3.

Annonspris
enligt överenskom-
melse.

För längre annonse-
ring beviljas rabatt.

22 april

1925

HEMBYGDEN.

Lyser icke själva gräset
grönast på den tuva,
där vi lekt som barn!"

Den talar ett mäktigt språk till
sina barn, hembygden! Ej kan
främlingen rätt tyda det språket,
barnen ensamt är det förunnat. Har
du känt, vilken dragning ensamt
själva torvan har? Kraften kän-
nes kanske starkast den tid, då
det doftar mylla och jord, och
allt andas vår! Oförgäliga äro
våraftnarna, då vågen gått till
vila invid stenig strand, då allt
håller andan av bävan och spän-
ning. Vacker är bygden ock i
sommarens fullödiga skönhet och
rika fägring. Hembygden talar i
sommartider ett mäktigt språk
till sina barn. Stigen genom
skogen, så den minner och på-
minner! Glänten i skogen, smul-
tronställena, linnéafläckarna —
skulle man glömma sådant? Ånej!
Vikarna med härlig bad-
vatten för badande, solbrända
ungar med soligt glitter över
krusad våg — sådant glömmet
man aldrig.

Hagen — så pittoresk, så le-
ende och så fager med vitstam-
miga, vemodiga björkar, med
enar, sten och törne i all sänja,
det är hagen.

Man glädes åt hembygdens
soliditet i fråga om bygnadsstil,
men man har ock de gamla, fall-
färdiga husen, de låga kojorna,
grå i sig själva, kära. Jag vet
ett komplex gamla ärevördiga
båthus och bodar, dem ännu
ingen borste bestrukt med färg.
De knotiga gamla stockarna bära
många bomärken och årtal och
namn. Du gnisslat, dörr på ros-
tiga gångjärn, en dag sprang
du dock upp i glädje och triumf.
Då var liv och id i gistgård och
i båt.

Är du ett sent barn av din
tid, skall du älska hemortens dia-
lekt. Bry dig ej om den, som
ler åt ortens språk! Han är
oförståndig för att begagna ett
milt uttryck. Är du ett rätt barn
av din ort, skall du kunna tyda
allt, som omger dig, och som du
röres i. Det är idel sagor. Stanna
och lyss! Vågen, där den mot
stranden sorlar, talar sitt språk.
Vindens gång igenom trädens
kronor har ock sin melodi, sitt
språk. Hembygden — det är en
mor, som berättar sagor för sina
barn. En del lustiga och glada,
andra vemodiga och sorgliga. Var
ett gott barn! Det gives ej något
bättre vitsord än detta: De voro
sin moders bästa barn.

Hägn din ort med kärlekens
rätt och makt! Tillåt aldrig någon
förstöra harmonien mellan dig
och bygden! Var en trogen bild
av din bygd! Måste du i din
ungdom skiljas ifrån din torva
för en tid, bevara dock troget
inom dig — såsom ett solsken i
ditt bröst — minnet av stugan
därhemma, av torvan, där fädren
sleto. Det går ej att döva min-
nena ifrån hembygdstigar: stum-
ma för en tid, skola de sedan
pocka sig fram och göra sig gäl-
lande den dag, du ej vet. Dessa
minnen äro de band, vi bindas
med som draga oss hem. Vad
äro de klenoder, du tilläventyrs
förvärvat, emot den klenod, du
bär i din själ — känslan för dem,
som äro våra föräldrar och egna
och känslan för den fläck, som
deras vård helgade.

Susa, vind, för hembygdens
barn! Sorla, glada bölja, och
förtälj! Din saga är oss kär.

A. Vbg.

HEMMET OCH DESS INREDNING.

Under denna rubrik meddelade
jag sist en Skåne-flickas tankar
om egna hemmet, tankar och öns-
kemål, som nedskrivits i en skol-

uppsats. Här kommer fortsättningen med en uppsats om hemmet av en 20-årig flicka från Småland:

„I tankarna vill jag här beskriva mitt hem. Jag vill hava det på landet i en naturskön trakt invid en sjö. Det skall vara ett rött hus med vita fönsterposter och knutar samt en öppen veranda med slingerväxter. Omkring huset en vacker trädgård med fruktplanteringar och grönsaksland samt prydnadsbuskar och blommor, omkring trädgården en hag-tornshäck.

I huset har jag ljusa, trevliga rum. Luftiga gardiner för fönstren, rummen oljemålade i några ljusa färgtoner, tapeter i ljusa, trevliga färger, korkmattor på golven.

Ett rum har jag till matrum, där har jag mitt på golvet ett bord med stolar. Vidare är där ett litet skåp och ett serveringsbord.

Emellan matrummet och köket skall jag hava ett litet rum, som jag kan använda både till serveringsrum och arbetsrum. Där skall jag hava symaskinen, så att när jag får en ledig stund, jag där kan arbeta i lugn och ro.

Köket skall vara stort, ljust och bekvämt inrett. En diskbänk av plåt framför fönstret med hyllor under bänken. En bra spis, som man kan komma till på tre sidor, skall jag skaffa, vidare ett köksbord med lådor och hyllor, ett skåp att förvara diverse saker i samt en vedlåda och en koklåda. Från köket skall leda nedgång till frukt- och matkällare. Invid köket skall vara ett skaffereri.

Sovrummet skall ligga på södra sidan; där skall vara enkelt och praktiskt. Enkla träsängar med goda madrasser, ett öppet tvättställ, ett nattduksbord, en byrå och en spegel.

Ja, så önskar jag framför allt, att mitt hem skall bliva en glädjens och trevnadens boning“

Mätte Agnes (så hette flickan) även få denna sin önskan uppfylld.

E. Adalberth.

ELEV MÖTE OCH FESTER PÅ BIRKAS.

Elevförbundet Birkas Vänner samlades den 25 mars till årsmöte å Birkas folkhögskola. Det festliga mötet öppnades av rektor P. Söderbäck, som hälsade de tillstådeskomna, särskilt vändande sig till de äldre Birkas-eleverna. Efter avsjugandet av den s. k. Birkassången höll rektor Söderbäck ett föredrag om „Huru människan övervunnit tid och rum“, varvid bland annat redogjordes för telegrafan, gramofonen, kinematografen och andra omvälvande uppfinningar. Härefter följde ett par sångnummer, och så var en första del av mötesprogrammet genomgången.

De egentliga mötesförhandlingarna togo därefter vid under ledning av ordföranden, Lars Lindström, Ormsö. Sedan denne avböjt återval valdes till ordförande i Elevförbundet Jacob Blees, Klottorp, och till viceordförande Herman Pelmas, Höbring. Till sekreterare valdes Hugo Berkman, Birkas och till vice-sekreterare Herman Blees, Höbring. Skattmästaren, Johanna Aman, Österby, orvaldes.

Efter förhandlingar och sång vidtog paus för tillgodoseende av de lekamliga behoven. För dessa hade väl sörjts från folkhögskolans sida genom anordnande av smörgås- och kaffeservering. Allt syntes vara välkommet och värderat.

Efter „lunch“-rasten höll agronom E. Adalberth ett föredrag om „Jordbruksaposteln Rösjö“ och uppläste i samband därmed stycken ur dennes jordbrukskrifter, bl. a. en artikel om trädgårdsodling och en skildring av matlagningen på landsbygden. Så följde sång och därefter upp-

läsning av rektor Söderbäck, som föredrog Sigurds vackra skildring „Folkhögskolan“ samt en humoristisk berättelse. Slutligen kom efter nytt sångnummer en viktig programpunkt: lekar, som pågingo med lust och glädje ca en timmes tid, varefter rektor Söderbäck avslutade mötet med några allvarsord i anslutning till en vald bibeltext. En psalm sjöngs, och så skildes vi den vackra kvällstunden efter en dag, som bjudit mycket av både allvar och glädje, av sådant, som stärkt och uppmuntrat oss för det dagliga livet, och som även stärkt kärleken till Birkas och Birkaskamraterna.

H. B-n.

* * *

Här bör vara lämpligt att även med några ord omnämna en tidigare fest på Birkas, nämligen folkhögskolans vinterfest den 24 februari, Estlands nationaldag. Vid detta tillfälle var skolans stora sal till trängsel fylld av besökande. Och dock hade inte Ormsöborna kunnat komma över.

I sitt hälsningstal erinrade rektor Söderbäck om dagens stora betydelse för Estland och dess invånare. Agronom Adalberth talade över ämnet „Det egna hemmet“, varvid berödes egna hemsbildningens gagn och välsignelse för land och folk samt de möjligheter och vägar, som kunna förhjälpa ungdomen vid jordbruket till skapande av egna hem. Talaren skildrade även, hur han drömde sig Svenskbygdens utseende om 20 år eller 1945. Och den drömbilden var ljus och hoppfull, liksom den sångdikt, som agr. Adalberth författat för festtillfället (De ungas löfte, har innestått i Kustbon) och som sjöngs av en grupp Birkas-elever efter föredraget.

Så höll rektor Söderbäck ett lärarikt föredrag om „Hälsovård och bakterier“, vari särskilt skildrades de sjukdomsalstrande bakteriernas liv och leverne samt de hjälpmedel människan har att bekämpa desamma. Efter kaffe-

paus uppläste rektor Söderbäck ett par uppbyggande berättelser. Och så var det först och sist mycket och vacker sång samt slutligen en stunds lek. Feststämningen var den bäst tänkbara, och alla voro, nöjda och glada.

VÅR DIALEKT än en gång.

Med redaktionens benägna medgivande skulle jag velat göra några förklarande anmärkningar till min förra uppsats i detta ämne samt även bemöta några av rektor Söderbäck's anföranden.

1) Meningen: „uppkok på ord, som i bästa fall framkallar munterhet“ gällde icke Birkas. Det skulle varit fullt av mig att hava tjuvlyssnat bakom „lykta dörrar“ ty jag har ej haft tillfälle åhöra lektioner å folkhögskolan. Detta mitt yttrande ber jag få taga mera allmänt, ty icke infödingars rådbråkande av vår dialekt blir i de flesta fall mycket svårbegripligt, mer än om de talade ren högsvenska.

2) Min 23-åriga erfarenhet som lärare har bibringat mig den uppfattningen, att man kommer fortast och lättast till målet att vid undervisningen begagna endast högsvenska. Vilket naturligtvis ej hindrar att i och för klargörandet av *e n s k i l d a* ord använda sig av „översättningsmetoden“. Vi har mer än bedrövliga exempel från dylika skolor, där dialekten spelat huvudrollen. M i t t ideal är att få eleverna förts så långt i högsvenskan (skriftsvenskan), att de även under rasterna och det t. o. m. o f r i v i l l i g t begagnade sig av denna form av vårt modersmål. Och det ligger ej utom möjligheternas område, bara läraren är tillräckligt konsekvent vid terminens början.

3) Att Ormsöbor själva vid färd till sjös skulle skämta om oväder för dialektens skull är nog ett misstag. Det är fastmer våra estniska grannar, som hoppas på

regn, då de på Hapsals gator få höra annat språk än deras välbekanta „maakeel“ = landets språk. Jag vågar tro den tiden snart vara förbi, då svenskar skämmas för sitt språk, åtminstone på Ormsö - Rikull. Men när skola vi bli lika stolta över vårt språk som t. ex. tyskar och engelsmän över sitt?

4) Det vore enl. rektor S. ej lyckligt gjort om vi mera allmänt började begagna oss av högsvenskan. Missgrepp kunde så lätt uppstå. Ändes riktigt. Dock ej av allvarligare art än då annat obekant språk skall inövas. Även härvidlag är det övningen, ihållligheten, som gör mästaren. Och tror jag ej, Sveriges yngre släktled lider av större begreppsförvirring än deras dialekttalande äldre. Även i Estland börjar utvecklingen gå i samma riktning: skriftspråkets utbredning på dialekternas bekostnad. Inte tror jag, vi i större omfattning komma att ryckas ur vårt „historiska sammanhang“, än vad fallet varit i Sverige-Finland. Tvärtom, hoppas jag. Skiljoväggarna komma allt mer att falla undan och stammens livgivande flöden obehindrade att strömma in och utöver våra svenska kulturella allmänningar.

Ormsö, d. 13 april 1925.

Joel Nyman.

KYRKOHERDEN J. W. GUSTAFSSON 60 ÅR.

Måndagen den 30 mars fyllde kyrkoherden John W. Gustafsson i Tenala 60 år.

Efter teologisk dimissionsexamen år 1887 tjänstgjorde G. under åren 1887—1890 som pastorsadjunkt i Saltvik, Alavo och Molo-skovitz (Ingermanland). År 1890 förlades hans verksamhet till Reval, där han såsom pastor i svensk-finska St. Mikael's församlingen verkade ända till år 1914. Under även 1909—1914 var G. ordförande i Svenska odlingens vänner i Estland och

kallades vid sin avflyttning till Tenala sistnämnde år till hedersledamot av föreningen. Kyrkoherde G. är livligt intresserad för allmänna värv och är bl. a. ordförande i Tenala sparbanks styrelse sedan 1915 samt kommunalfullmäktiges ordförande sedan denna institutions införande.

Kyrkoherden Gustafsson är allmänt omtyckt för sitt vänliga, hjärtliga väsende. På sin sextioårsdag blev han föremål för varma lyckönskningar från när och fjärran.

Vi Revalsbor önska kyrkoherde Gustafsson all lycka och framgång i fortsättningen.

KRING SVENSKBYGDER

MED CYKEL ORMSÖ — BIRKAS.

Klockan hade nyss slagit sex. Jag stod och betraktade den storslagna natur marsmorgonen bjöd på. Den framgick klar, och solen, som ännu var purprad, höjde sig allt klarare över dimman, vilken småningom skingrades för solstrålarna, så att frosten gnistrade som diamanter i de annars kala träden. En östanfläkt skakade trädens kronor, så att de små kristallerna dinglade tusentals om varann till marken.

Medan ögat njöt av denna naturscen rann det mig i hågen, att i dag, den 25 mars, var elevmöte på Birkas. Jag skulle dit! Isen var förstas svag att bära häst över sundet mellan Ormsö och Nuckö, men jag hade min cykel, och med den kunde jag helt säkert komma fram. Sagt och gjort! Efter intagen frukost var jag snart färdig, och så bar det av. Galant gick det!

Med den vackraste väderlek, hög barometer. Och om morgonen — 4° hoppades man på fullt hus, men framkommen till Birkas blev jag först lite lång i synen. — Vad tror Ni? Ja, jag skall säga att ytterst få hade infunnit sig från förra årens elever — oaktat mina goda förhoppningar.

Jag vill härmed påpeka, att de som uteblivit, själva förlorat mest därpå, ty med det Birkas som är, är det helt naturligt, att den, som en gång bevistat en fest därstädes, ofrivilligt drages dit nästa gång. Passa på tillfället och gör försök!

Efter kraftiga välkomsthandslag förstod jag straxt, att här ej var rätta platsen vara lång i synen — ännu mindre kunde en resa det, ty av det sunda, glada liv, som överallt möter en på Birkas, blir man snart besmittat därav, och är tvungen följa med. Sång och tal, allt vittnade om glädje och liv. Här om nogonsin har sången sin boning i svenskestland. Föredrag av rektor Söderbäck och agronom Adalberth. Båda värda vida mera åhörare än fallet var. Birkasvänner borde mera mangrant samlas till sina egna möten.

Jag kunde ej övervara till festens slut, ty den svaga isen låg ohjälpligt kvar i sundet, och påskyndade min återresa. Vägarna voro väl lite blötta under återresan, vilket försvårade cykelåkningen, men oaktat de små besvären var det dock en angenäm Birkasresa.

Hoppas att nästa elevmöte ej alltför länge låter vänta på sig.
Cyklist.

DEN GÅNGNA VECKAN

Inrikes.

Riksäldstens Lettlandsbesök har nu blivit bestämt till den 9, 10 och 11 maj. Tillsammans med Riksäldsten resa utrikesministern K. Pusta, krigsministern general Soots, ministern utan portfölj K. Ast, general Pöder samt några andra högre ämbetsmän.

General-major Tönisson firade den 17 ds. sin 50-års dag.

Under sin sista resa från Stockholm till Reval grundstötte ångbåten „Vasa“ på en undervattensklippa. Den lyckades dock själv utan någon större skada komma lös och anlände till Reval.

Söndagen den 19 april hade Estlands lärareförbund ombudssammanträde i Reval.

Utlandet.

I Frankrike har Herriots regering störtats och Painlevé bildat ny regering.

I Tyskland ha till presidentomval som kandidater uppställt Marx, Hindenburg och Thälmann,

Enligt ett Mexiko meddelande till Paris har staden Sombrerete, belägen i Centralmexikanska silverdistriktet och räknande 10.000 invånare, fullständigt förstörts genom en vulkankatastrof som åt-

följdes av ett tiotal starka jordstötter. Hundratals människoliv tros ha gått förlorade.

KYRKLIGA NOTISER

Vormsö St Olai församling.
Mars månad.

Döpta: Johannes Edvard Johansson Enkel, Horsby Lill-Simas. Greta Herta Andersdotter Vesterblom, Borrby. Maria Andersin, Magnushof. Axel Fridolf Johansson Söderkvist, Magnushof. Maria Elvine Tomasdotter Bäckman, Magnushof.

Döda: Kyrkovärden Anders Andersson Vesterström, Borrby From-Jobbes, 61 år.

Penningkurser

Revals börs.

21 april 1925

1 dollar	—	372	375
1 pund	—	1781	1796
100 rentmark	—	8850	8950
100 Fmk.	—	937	946
100 sv. kr.	—	10000	10125
1 estikrona	100	—	—
10 guldrub.	—	1825	1940

REVALS TORGPRIS.

	per pund	Emk.	
Hela svin			43—47
Gädda	”	”	25—35
Abborre	”	”	15—20
Strömning	”	”	12—15
Smör	”	”	125—150
Mjök	stop	”	22—23
Grädde	”	”	140—160
Ägg	par	”	15—18
Rägmjöl	pud	”	460—480
Kornmjöl	”	”	400—460
Havre	”	”	230—250
Potatis	tsetw.	”	140—160

Svenska Sockerfabriks A. B., Malmö.

Bitsocker, förpackat i paket om 2 à 2½ kg, finnes till salu hos alla specerihandlare.

BILTRANSPORTER

verkställes av

A.-B. SLEIPNER, Stockholm
Riks 2485, Norr 4339

till angränsande statssamhällen, järnvägsstationer, egendomar och handelsaffärer.

Dr. Lydia Risenkampff-Lindström

läkare för lung- och
invärtes sjukdomar

Mottagning dagligen 9-11, 4-5

Lergatan 16 (Saue tän. 16)

HAPSAL.